

Ministrstvo za naravne vire in prostor
Generalni direktor direktorata za prostor, graditev in stanovanja
g. Georgi Bangiev
Dunajska 22
1000 Ljubljana

gp.mop@gov.si

Naš znak: 0049-0006/2023-2

Datum: 20.2.2023

Zadeva: Odstranitev predhodno preverjanje poklicnih kvalifikacij – prošnja za utemeljitev

Zveza: Vaš dopis št. 35100-107/2023-2550-1 z dne 2.1.2023

Spoštovani,

dne 7. 2. 2023 smo od vas prejeli dopis številka 35100-107/2023-2550-1, v katerem nas seznanjate in prosite, naj se opredelimo do predloga Evropske komisije za odstranitev predhodnega preverjanja poklicnih kvalifikacij za reguliran poklic pooblaščen inženir.

Obveščamo vas, da se s predlogom Evropske komisije za odstranitev predhodnega preverjanja poklicnih kvalifikacij za reguliran poklic pooblaščen inženir ne strinjamo in mu nasprotujemo, saj bi ukinitve pomenila nevarnost za življenja in zdravje ljudi, za javno varnost in za premoženje večje vrednosti; razloge za takšno stališče podajamo v nadaljevanju.

V Republiki Sloveniji od 31.12.2021 velja, od 1.6.2022 pa se tudi uporablja Gradbeni zakon (Ur.l. RS št. 199/21; v nadaljevanju GZ-1). V 2. členu GZ-1 piše, da je namen zakona zaščita javnega interesa pri graditvi objektov, pri čemer za javni interes našteva 14 interesov, med njimi na prvem mestu varnost objektov. Dalje določa, da se namen zakona uresničuje s projektiranjem, dovoljevanjem, gradnjo, uporabo, vzdrževanjem in inšpekcijskim nadzorom, pri čemer morajo objekti med drugim izpolnjevati bistvene zahteve in biti evidentirani, zagotavljati pa jih morajo vsi udeleženci pri graditvi objektov, to je tudi pooblaščen inženirji, katerih poklicne naloge so Projektiranje (izdelovanje projektne dokumentacije), nadzor nad gradnjo in vodenje izvajanja gradnje, vse po GZ-1. Bistvene zahteve za objekte so določene v 25. členu GZ-1 in obsegajo: mehansko odpornost in stabilnost, varnost pred požarom, higiensko in zdravstveno zaščito ter zaščito okolja, varnost pri uporabi, zaščito pred hrupom, varčevanje z energijo, ohranjanje toplote in rabo obnovljivih virov energije, univerzalno graditev in uporabo objektov ter trajnostno rabo naravnih virov. Med njimi najdemo torej tudi zahtevo po »varnosti in zdravju«, ki sta lahko razlog za obstoj predhodnega preverjanja poklicne kvalifikacije. »Varnost in zdravje« s svojim delom zagotavljajo pooblaščen inženirji. Da pa jih lahko zagotavljajo, morajo biti za to kompetentni. In enako kompetentni morajo biti zato tudi tujci, ki želijo v Republiki Sloveniji opravljati poklicne naloge pooblaščenega inženirja.

Pooblaščen inženir mora pri svojem delu dosledno upoštevati zakonodajo in tehnične predpise ter standarde, ki veljajo v Republiki Sloveniji, sicer bi bila ogrožena »javno zdravje in varnost« slovenskih državljanov. Zaradi navedenega se od pooblaščenega inženirja zahteva, da mora imeti znanje in veščine iz poznavanja in izpolnjevanja zgoraj naštetih bistvenih zahtev, definiranih v GZ-1, ki zagotavljajo varovanje javnega interesa na področju graditve objektov.

Prav »javno zdravje in varnost« pa sta navedena v 7. členu Direktive 2005/36/ES kot razloga, zakaj lahko država preveri poklicno kvalifikacijo ponudnika storitev pred prvim opravljanjem storitev. Prav zaradi zagotavljanja »javnega zdravja in varnosti« je v 22. členu Zakona o arhitekturni in inženirski dejavnosti (Ur.l. RS št. 61/17; v nadaljevanju ZAID) predvideno, da IZS pred prvim opravljanjem poklicnih nalog pooblaščenega inženirja preveri poklicno kvalifikacijo ponudnika po postopku iz 21. člena ZAID.

Seznamamo vas, da smo Vaš dopis s pozivom do opredelitve do predloga Evropske komisije za odstranitev predhodnega preverjanja poklicnih kvalifikacij za reguliran poklic pooblaščen inženir posredovali v obravnavo več organom zbornice: komisiji za strokovne izpite, upravnim odborom vseh šestih matičnih sekcij (gradbeništvo, elektrotehnika, strojništvo, rudarstvo in geotehnologija, geodezija, tehnologija/požarna varnost/prometno inženirstvo) in upravnemu odboru zbornice. Prav vsi organi so predlog Evropske komisije za odstranitev predhodnega preverjanja poklicnih nalog pooblaščenih inženirjev zavrnili zaradi zgoraj navedenih razlogov. Poleg tega so opozorili še na nekatere druge vidike in navedli argumente, ki vam jih predstavljamo v nadaljevanju.

Komisija za strokovne izpite se ne strinja z ukinitvijo predhodnega preverjanja poklicnih kvalifikacij ponudnikov storitev iz tujine zaradi varovanja javnega interesa državljanov in podjetij. Več kot 20-letne izkušnje pri preverjanju poklicnih kvalifikacij tujcev kažejo, da v državah EU obstajajo zelo različni sistemi/pogoji za dostop do reguliranega poklica pooblaščen inženir, da ta poklic v nekaterih državah ni reguliran in da imajo ponekod namesto tega regulirano dejavnost. V tujih inženirskih zbornicah in združenjih so vpisani/včlanjeni različni profili, med njimi tudi taki, ki v matični državi ne opravljajo dela kot izdelovalci projektne dokumentacije, nadzorniki in vodje gradnje za objekte (stavbe in gradbeno inženirske objekte), kot jih določa slovenska zakonodaja. 2 takšna primera predstavljamo v prilogi 1 tega dopisa. Ukinitve sistema preverjanja poklicne kvalifikacije pred prvim opravljanjem storitev v Republiki Sloveniji bi inženirjem, ki so vpisani v takšna združenja oz. zbornice oz. vanje sploh niso vpisani, omogočala delo v Sloveniji na področjih, za katerega niso kompetentni (nimajo ustrezne izobrazbe, veščin in referenc), s čimer bi bil ogrožen javni interes v Republiki Sloveniji, saj bi to pomenilo nevarnost za življenje in zdravje ljudi, za javno varnost in za premoženje večje vrednosti. To pa je nedopustno.

Matična sekcija elektro inženirjev je izpostavila pomisleke vezane na obseg pooblastila. V Sloveniji pridobljeno pooblastilo po strokovnih vsebinah velja za zelo široko področje (splošne električne inštalacije, tehnično varovanje, komunikacije; področje pooblastila obsega od šibko točnih inštalacij do področja visokih napetosti), v tujini gre pogosto za ožje specializacije; tuj inženir z ozkimi pooblastili in kompetencami bi v Sloveniji ob odpravi preverjanja poklicne kvalifikacije lahko opravljal dela v obsegu širokih pooblastil, ki jih imajo domači pooblaščen inženirji, za vsa od njih pa ni usposobljen. Prav tako so možna drugačna poimenovanja in obseg pooblastil, ki niso skladna s pooblastili in imenovanji veljavnimi v Sloveniji. Opozorili so, da bi nekritična ukinitve preverjanja imela za posledico ogrožanje varnosti, zdravja, življenja in premoženja. Ob temu pa na Ministrstvo za naravne vire in prostor naslavlja tudi vprašanje, kdo v Republiki Sloveniji bo prevzel odgovornost za morebitne posledice odprave predhodnega preverjanja, če bo do takšne odločitve prišlo. Izgovarjanje na Evropsko komisijo ne more biti izgovor.

Matična sekcija strojnih inženirjev nasprotuje odstranitvi predhodnega preverjanja poklicnih kvalifikacij pri reguliranih poklicih, pri tem pa tako kot ostale sekcije poudarja, da sta »javno zdravje in varnost« tako močan javni interes, da je treba kompetentnost za projektiranje, nadzor in vodenje gradnje objektov po GZ-1 v Republiki Sloveniji preverjati tako pri domačih kot tujih inženirjih, ki želijo opravljati poklicne naloge pooblaščenega inženirja.

Upravni odbor matične sekcije rudarjev in geotehnologov prav tako nasprotuje ukinitvi varovanja javnega interesa slovenskih državljanov in podjetij preko mehanizma preverjanja izpolnjevanja pričakovanih kompetenc kandidatov za status pooblaščenega inženirja. Inženirji geologije, rudarstva

in geotehnologije opravljajo svoj poklic tudi na strokovnih področjih, ki niso povezani z graditvijo objektov. V primeru, da se njihove kompetence na področju graditve (izobrazba, strokovni izpit, ustrezne inženirske reference ...) ne bi preverjale, dopuščajo možnost, da bodo tujci opravljali poklicne naloge pooblaščenega inženirja brez znanj in veščin, ki so definirane v zakonodaji in predpisih. Pomeni, da ne bodo posedovali bistvenih znanj, vezanih na varnost pred porušitvijo, požarom, varnost pri uporabi..., posledično ne bodo sposobni zagotavljati izpolnjevanja bistvenih zahtev objektov (varnih in zanesljivih objektov).

Upravni odbor matične sekcije geodetov je poudaril, da je Zakon o katastru nepremičnin specifičen za našo državo. V njem so predpisani postopki, ki jih morajo pooblaščen inženirji geodezije poznati in upoštevati pri svojem delu. Ti postopki zagotavljajo varovanje tako javnega kot tudi zasebnega interesa lastnikov nepremičnin. Ni za pričakovati, da bi tuji inženirji imeli ustrezno znanje na tem področju oziroma da bi jim lahko zaupali naloge na področju katastrov brez ustreznega preverjanja poznavanja zakonodaje in predpisov. Prav tako menijo, da bi prišlo v primeru odprave predhodnega preverjanja poklicnih kvalifikacij do neenakopravne obravnave slovenskih državljanov, ker bi od njih zahtevali izpolnjevanje strožjih kriterijev kot od tujcev. Kandidati za strokovni izpit za pooblaščenega inženirja geodezije morajo dokazovati izkušnje iz poznavanja področne zakonodaje. Geodeti držav članic EU pooblastila za svoje delovanje pridobivajo pod zelo različnimi pogoji. Kriteriji znanj in kompetenc za pridobitev pooblastila so v nekaterih državah EU precej ožje usmerjeni kot v Sloveniji in pokrivajo le del poklicnih nalog pooblaščenega inženirja geodezije po ZAID. V tujini pridobljena pooblastila bi jim v primeru ukinitve predhodnega preverjanja omogočala delo v Sloveniji na področjih, ki ga ne poznajo in zanj niso izobraženi niti usposobljeni. Iz zgoraj naštetih razlogov Matična sekcija geodetov nasprotuje ukinitvi mehanizma preverjanja izpolnjevanja pričakovanih kompetenc kandidatov za status pooblaščenega inženirja geodezije.

V matični sekciji gradbenih inženirjev ter matični sekciji tehnologov, požarne varnosti, prometnega inženirstva in drugih inženirjev so izpostavili naslednje: V Sloveniji je potrebno pridobiti gradbeno dovoljenje na osnovi dokumentacije za pridobitev gradbenega dovoljenja, ki v skladu s slovensko gradbeno zakonodajo predstavlja le prikaz lokacije objekta oz. njegovo umeščenost v prostor, gabarite objekta in osnovno informacijo o priključkih na infrastrukturo. Vloga za pridobitev gradbenega dovoljenja se vloži na upravno enoto, ki vlogo pregleda in na osnovi pridobljenih mnenj nosilcev urejanja prostora izda gradbeno dovoljenje. V tej fazi o zagotavljanju bistvenih zahtev še ni mogoče govoriti, saj nivo obdelave projektne dokumentacije tega še ne omogoča. Država se po tem, ko izda gradbeno dovoljenje, iz postopkov odločanja umakne in vso odgovornost za izdelavo projektne dokumentacije za izvedbo objekta prepusti pooblaščenim inženirjem in pooblaščenim arhitektom. Projekt za izvedbo, v katerem se obdelava, dokaže in s konkretnimi rešitvami zagotovi izpolnjevanje bistvenih zahtev (varnost in javno zdravje), po njem se tudi gradi, se na upravno enoto zgolj vloži ob prijavi gradnje, kakršno koli preverjanje strokovne ustreznosti projekta za izvedbo s strani nacionalnih organov pa ob tem ni predvideno. Slovenska gradbena zakonodaja je specifična v tem smislu, saj za razliko od velike večine tujih evropskih zakonodaj in tudi zakonodaj drugega razvitega sveta ne predvideva niti izvedbe revizije (neodvisnega strokovnega pregleda) projektne dokumentacije, kjer bi se preverjalo izpolnjevanje bistvenih zahtev. To velja tudi za najzahtevnejše oz. najpomembnejše objekte (bolnice, šole, tovarne, elektrarne...) in tudi za tako pomembni bistveni zahtevi, kot sta mehanska odpornost in stabilnost ter požarna varnost, kjer posledice napak pri projektiranju lahko vodijo v izredno hude posledice v smislu izgube človeških življenj, izgubo doma in izredno veliko gospodarsko škodo. Za primer naj podamo Nemčijo, kjer sta revizija mehanske odpornosti in stabilnosti ter požarne varnosti zahtevani, čeprav je tam, tako kot v večjem delu severnega in osrednjega dela Evrope, potresna ogroženost v primerjavi s Slovenijo neznatna in v večini primerov niti ni merodajna za dimenzioniranje. Zavedati se je potrebno, da je zagotovitev potresne odpornosti pri gradbenih objektih eden od najzahtevnejših inženirskih problemov pri projektiranju objektov, vsekakor pa precej zahtevnejši od zagotavljanja mehanske odpornosti in stabilnosti na statične vplive. Potresno odpornost objektov lahko zagotovijo le visoko usposobljeni pooblaščen inženirji s področja gradbeništva, ki so tekom študija pridobili ustrezna znanja, ki jih zaradi zahtevnosti in množice

potrebnih predznanih iz drugih osnovnih predmetov nikakor ni mogoče pridobiti v študiju, nižjem od 2. bolonjske stopnje. Ker velik del Evrope ni potresno ogrožen, gradbene fakultete s teh območjih v svojem izobraževalnem procesu temu vidiku večinoma niti ne posvečajo dovolj pozornosti, da bi bili njihovi diplomanti kos nalogam zagotavljanja potresne odpornosti gradbenih objektov pri nas, pri nekaterih pa je ta vidik celo povsem prezrt. Zagotovitev potresne odpornosti objektov v procesu zagotavljanja (projektiranja) mehanske odpornosti in stabilnosti pomeni najobsežnejši in najzahtevnejši del angažmaja pooblaščenega inženirja s področja gradbeništva, hkrati pa je močnejši potres dovolj redek dogodek, da se morebitne anomalije na trgu ne morejo preko izkazanih napak urejati sproti, saj se napake pokažejo šele v obliki poškodb in rušenja objektov ob potresu. To pomeni, da bi subjekti, ki bi take analize delali površno, ali jih celo opuščali, na trgu pridobivali veliko cenovno prednost, posledično pa s tem nižali standarde varnosti grajenega okolja v državi in ogrožali javni interes, saj bi se temu primerno morali prilagoditi tudi vsi ostali, ali pa morali svojo dejavnost opustiti, saj ob takih cenovnih pritiskih svojega dela ne bi mogli več opravljati strokovno in korektno. Zaradi dolgih življenjskih dob gradbenih objektov in redkosti nastanka močnejših potresov v primerjavi s poklicno oz. življenjsko dobo človeka, velika večina napak pri zagotavljanju potresne odpornosti objektov ne bo nikoli sankcioniranih, za tisti manjši del, ki morda bodo, pa tudi to ne bo povrnilo takrat že izgubljenih življenj in velike gospodarske škode. Republika Slovenija leži ne le na potresnem, ampak tudi na poplavnem in plazovitem območju, zato morajo pooblašчени inženirji gradbeništva zagotoviti tudi gradnjo varno pred poplavami in plazovi.

Podobno velja za zagotavljanje izpolnjevanja drugih bistvenih zahtev, saj je tudi za to potrebno imeti pridobljena ustrezna strokovna znanja, izkušnje in kompetence, kar pa mora biti nujno preverjeno preko predhodnega preverjanja poklicnih kvalifikacij, saj v Sloveniji, kot že omenjeno zgoraj, ni predvidenega nobenega drugega mehanizma za preverjanje strokovnosti kadra, ki projektira gradbene objekte, kot tudi ni predvidenega nobenega mehanizma za preverjanje pravilnosti in ustreznosti izdelave projektne dokumentacije za izvedbo gradnje. Če je torej projektne dokumentacija za izvedbo gradnje, po kateri je izvajalec dolžan graditi objekt, izdelana napačno, bo objekt zgrajen z napakami, saj v Republiki Sloveniji vodje gradnje izvajalca niso kompetentni za projektiranje, torej napak v projektne dokumentaciji po vsej verjetnosti ne bodo odkrili.

Zagotovitev ustrezno usposobljenih posameznikov - pooblaščenih inženirjev - na področju graditve objektov pomeni tudi varovanje potrošnikov, saj uporabniki inženirskih storitev (državlani oz. na splošno investitorji) od pooblaščenih inženirjev utemeljeno pričakujejo, da bodo ti s svojim znanjem in izkušnjami svoje delo opravili optimalno, kar pomeni strokovno, varno, ekonomično in brez napak. Po pooblastilu države sedaj predhodno preverjanje poklicnih kvalifikacij tujcev, ki bi radi v Republiki Sloveniji opravljali poklic pooblaščenega inženirja, opravlja Inženirska zbornica Slovenije, v primeru opustitve tega sistema pa bi bili končni uporabniki (zasebni in javni) ob zelo omejenih možnostih preverbe njihove strokovnosti in referenc prepuščeni ponudnikom teh storitev.

Zaradi navedenega je nujno potrebno ohraniti institut predhodnega preverjanja poklicne kvalifikacije ponudnika storitev pred prvim opravljanjem storitev v Republiki Sloveniji, da bodo tuji ponudniki prejeli pooblastilo za delo, za katero so usposobljeni, če je potrebno tudi samo delni dostop do reguliranega poklica pooblaščen inženir, s čimer se bosta zagotovila »javno zdravje in varnost« v Republiki Sloveniji.

V pričakovanju, da nas boste kot naše resorno ministrstvo v stališču podprli, vas lepo pozdravljamo.

Pripravili:

Vodja javnih pooblastil
Renata Gomboc Podmenik

Generalna sekretarka
Mag. Barbara Škraba Flis

Predsednik Inženirske zbornice Slovenije
Mag. Črtomir Remec

PRILOGA:

Dva tipična primera, ki se rešujeta po pravni poti:

Primer 1:

Izobrazba prosilca:

Srednja šola : Tehnična navtična šola- poklic: poveljnik ladje

Diploma I. stopnje: Študij Ladijskega strojništva

Diploma II. Stopnje: Specialistična diploma študija Ladijskega strojništva

10 mesecev po končanju študija se je vpisal v Inženirsko zbornico pokrajine Trst, sekcija industrija, na tej osnovi prosi za dovoljenje za vpis v IZS.

Njegove reference so vezane na zasnovno in oblikovanje plovil.

Tako njegova izobrazba kot tudi reference in čas pridobivanja ustreznih izkušenj, ne ustrezajo pogojem, ki jih morajo zadostiti slovenski inženirji, kandidati za pridobitev naslova pooblaščen inženir. Kandidat ni nikoli delal v investicijskih dejavnostih, kot jih pri nas pokriva Gradbeni zakon.

Primer 2:

Izobrazba prosilca: Inženir svetovalec za gospodarsko inženirstvo/strojništvo

Diploma I. stopnje: Prvi diplomski izpit na smeri gospodarsko inženirstvo-strojništvo (1991)

Diploma II. Stopnje: Diplomirani inženir gospodarskega inženirstva- strojništvo (1995)

Leta 2000, 5 let po končanju študija se je vpisal v Zbornico civilnih tehnikov Štajerske in Koroške, pridobil pooblastilo za gospodarsko inženirstvo v strojništvu in na tej osnovi prosi za dovoljenje za vpis v IZS.

Njegove reference so vezane na svetovalne storitve s področja gospodarskega inženirstva in vodenja lastne firme.

Tako njegova izobrazba kot tudi reference, ne ustrezajo pogojem, ki jih morajo zadostiti slovenski inženirji, kandidati za pridobitev naslova pooblaščen inženir. Kandidat ne dokazuje, da je kadarkoli opravljal poklic pooblaščenega inženirja v lastni državi, temveč je opravljal vodenje investicij za ime naročnika, kar v Republiki Sloveniji ni reguliran poklic.

V vednost:

- Predsedniki UO MS
- IZS: Dejan Prebil, Irena Andrejašič Troha
- arhiv IZS